

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 5 · 12. oktober
Sesjonen 2021–2022

Møte tirsdag den 12. oktober 2021 kl. 10

President: Eva Kristin Hansen

Dagsorden (nr. 5):

1. Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2022
2. Referat

Presidenten: Representantene Hårek Elvenes, Christian Tybring-Gjedde og Lene Westgaard-Halle, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Presidenten vil meddele at valget av medlemmer og varamedlemmer til valgkomiteen, som ble foretatt i Stortingets konstituerende møte lørdag 9. oktober, hadde som resultat at samtlige foreslåtte medlemmer ble valgt med 166 stemmer.

Presidenten vil senere innkalle valgkomiteen til dens første møte.

Statsråd Jan Tore Sanner overbrakte 28 kgl. proposisjoner:

1. Endringer i statsansatteloven m.m. (lovheimel for registrering av verva og dei økonomiske interessene til enkelte statstilsette) (Prop. 224 L (2020–2021))
2. Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 165/2019 av 14. juni 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2015/2366 om betalingstjenester i det indre marked (PSD2) og forordning (EU) 2017/2055 om samarbeid og utveksling av informasjon mellom myndigheter (Prop. 225 S (2020–2021))
3. Samtykke til godtakelse av forordning (EU) 2018/1862 om opprettelse, drift og bruk av Schengen informasjonssystem (SIS) innenfor politisamarbeid og strafferettslig samarbeid, forordning (EU) 2018/1861 om opprettelse, drift og bruk av Schengen informasjonssystem (SIS) på området inn- og utreisekontroll og forordning (EU) 2018/1860 om bruk av Schengen informasjonssystem i forbindelse med retur av tredjestatsborgere med ulovlig opphold (videreutvikling av Schengen-regelverket) (Prop. 230 S (2020–2021))
4. Samtykke til godtakelse av forordning (EU) 2017/2226 om etableringen av inn- og utreiseprogrammet, forordning (EU) 2017/2225 om nødvendige endringer i forordning (EU) 2016/399 for så vidt angår bruken av inn- og utreiseprogrammet og forordning (EU) 2018/1240 om etableringen av fremreiseprogrammet (videreutvikling av Schengen-regelverket) (Prop. 231 S (2020–2021))
5. Endringer i lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl. og lov om Statens pensjonskasse (økning av

den alminnelige aldersgrensen i staten fra 70 til 72 år) (Prop. 227 L (2020–2021))

6. Lov om forsikringsformidling (forsikringsformidlingsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 214/2018 av 26. oktober 2018 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2016/97 og direktiv (EU) 2018/411 (Prop. 233 LS (2020–2021))
7. Endringer i verdipapirhandeloven (EU-gjenopprettelsesprospekt mv.) og samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordning (EU) 2021/337 om EU-gjenopprettelsesprospekt i EØS-avtalen (Prop. 235 LS (2020–2021))
8. Endringer i statsbudsjettet 2021 under Helse- og omsorgsdepartementet (Prop. 232 S (2020–2021))
9. Endringer i lov om Schengen informasjonssystem (SIS-loven) mv. (Prop. 226 L (2020–2021))
10. Endringer i grenseloven, utlendingsloven og politiregisterloven (etablering av systemer for inn- og utreise, fremreise og passasjerlisteopplysninger mv.) (Prop. 229 L (2020–2021))
11. Endringer i forsikringsavtaleloven mv. (forsikringsdistribusjon mv.) (Prop. 234 L (2020–2021))
12. Utgreiing og planlegging av E39 Stord–Os, Ådland–Svegatjørn (Hordfast) i Vestland (Prop. 228 S (2020–2021))
13. Lov om inn- og utførsel av varer (vareførselsloven) og lov om tollavgift (tollavgiftsloven) (Prop. 237 L (2020–2021))
14. Endringer i helsepersonelloven (autorisasjon av naprapater, osteopater og paramedisinere) (Prop. 236 L (2020–2021))
15. Lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (volds-erstatningsloven) (Prop. 238 L (2020–2021))
16. Endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: endringer i midlertidige regler for dagpenger og omsorgspenger) (Prop. 243 S (2020–2021))
17. Samtykke til å sette i kraft en protokoll til endring av skatteavtalen av 24. april 2014 mellom Norge og Belgia for å unngå dobbeltbeskatning med hensyn til skatter av inntekt og for å forebygge skatteunndragelse, undertegnet i Oslo den 8. september 2021 (Prop. 240 S (2020–2021))
18. Endringer i statsbudsjettet 2021 under Helse- og omsorgsdepartementet (influenzasvaksinasjonsprogrammet) og orienteringer under Samferdselsdepartementet (tilleggsavtaler med togselskapene) og Kulturdepartementet (forlengelse av midlertidige støtteordninger for kultur, frivillighet og idrett) (Prop. 244 S (2020–2021))

19. Endringer i utlendingsloven (om tilgang til å sammenligne opplysninger i Eurodac sentralregister for rettshåndhevelsesformål) og samtykke til ratifikasjon av Protokoll mellom Den europeiske union (EU), Island og Norge til Avtalen mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, om tilgang til Eurodac med henblikk på rettshåndhevelse (Prop. 239 LS (2020–2021))
20. Endringer i straffeloven mv. (klargjøring av inndragningsregler m.m.) (Prop. 241 L (2020–2021))
21. Endringer i rekonstruksjonsloven (forlengelse av lovens virketid) (Prop. 242 L (2020–2021))
22. Endringer i statsbudsjettet 2021 under Samferdselsdepartementet (driftskreditt til Nye Veier AS og kostnadsrammer) og revisjon av bompengepakke (fylkesveg) (Prop. 2 S (2021–2021))
23. Endringer i inkassoloven og finanstillsynsloven (klagebehandlingen av Finanstillsynets vedtak etter inkassoloven) (Prop. 5 L (2021–2021))
24. Endringer i utlendingsloven (partsbegrepet mv. i utlendingssaker) (Prop. 6 L (2021–2022))
25. Statsbudsjettet 2022 (Gul bok) (Prop. 1 S (2021–2022))
26. Skatter, avgifter og toll 2022 (Prop. 1 LS (2021–2022))
27. Endringer i pasientjournalloven (tilgjengeliggjøring av og betaling for nasjonale e-helseløsninger m.m.) (Prop. 3 L (2021–2022))
28. Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (samleproposisjon høsten 2021) (Prop. 4 S (2021–2022))

Presidenten: Representanten Marie Sneve Martinussen vil framsette to representantforslag.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:07:39]: På vegne av stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Hege Bae Nyholt, Seher Aydar, Geir Jørgensen, Mímir Kristjánsson, Tobias Drevland Lund, Sofie Marhaug og meg selv vil jeg gjerne fremme et forslag om kutt i godtgjørelsene for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer.

På vegne av stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund, Hege Bae Nyholt, Sofie Marhaug og meg selv vil jeg gjerne fremme et forslag om å holde barnetrygden utenfor beregningen av økonomisk sosialhjelp.

Presidenten: Representanten Freddy André Øvstegård vil framsette et representantforslag.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:08:29]: På vegne av representantene Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrek-

ken, Kirsti Bergstø, Torgeir Knag Fylkesnes, Kathy Lie, Andreas Sjalg Unneland, Grete Wold, Birgit Oline Kjerstad og meg selv har jeg gleden av å fremme et forslag om kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere.

Presidenten: Representanten Sofie Marhaug vil framsette to representantforslag.

Sofie Marhaug (R) [10:09:09]: På vegne av Bjørnar Moxnes og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å bremse krafteksporten.

På vegne av Lars Haltbrekken, Lan Marie Nguyen Berg og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å stanse tildelingen av letetillatelser på norsk sokkel.

Presidenten: Representanten Naomi Ichihara Røkkum vil framsette et representantforslag.

Naomi Ichihara Røkkum (V) [10:09:48]: På vegne av representantene Ingvild Wettrhus Thorsvik, Ane Breivik og Sofie Høgestøl og meg selv har jeg gleden av å fremme et representantforslag om å innføre en fravike-
lig samboerlov.

Presidenten: Representanten Carl I. Hagen vil framsette et representantforslag.

Carl I. Hagen (FrP) [10:10:27]: På vegne av representantene Bård Hoksrud, Tor André Johnsen og meg selv har jeg den ære å fremme et forslag om å anmode Stortingets ansvarskommisjon om å foreta undersøkelser om statsråd Knut Arild Hareide har brutt ansvarlighetsloven § 8 bokstav b, ved å unnlate å gjennomføre stortingsvedtak 1013, av 27. mai 2021.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes vil framsette et representantforslag.

Bjørnar Moxnes (R) [10:11:19]: På vegne av representanten Seher Aydar og meg selv fremmer jeg et forslag om en tannhelsereform for å behandle tennene som en del av kroppen.

Presidenten: Representanten Seher Aydar vil framsette to representantforslag.

Seher Aydar (R) [10:11:43]: På vegne av representanten Bjørnar Moxnes og meg selv vil jeg fremme et forslag om å bevare Ullevål sykehus, Gaustad sykehus som psykiatrisk sykehus og bygge ut Aker sykehus som lokalsykehus for hele Groruddalen.

Jeg vil også fremme et forslag om å redde fødeavdelingen i Kristiansund.

Presidenten: Representanten Mímir Kristjánsson vil framsette to representantforslag.

Mímir Kristjánsson (R) [10:12:23]: På vegne av representantene Seher Aydar, Hege Bae Nyholt, Tobias Drevland Lund, Sofie Marhaug og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å forby bemanningsbransjen, fjerne den generelle adgangen til midlertidig ansatte og skjerpe arbeidstakerbegreper og arbeidsgiveransvaret.

På vegne av meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å hindre at AAP-mottakere blir kastet ut i fattigdom. Jeg ber om at dette forslaget blir hastebehandlet etter § 39 i Stortingets forretningsorden.

Presidenten: Representanten Tobias Drevland Lund vil framsette et representantforslag.

Tobias Drevland Lund (R) [10:13:16]: På vegne av stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen, Sofie Marhaug og meg selv vil jeg fremme et forslag om strakshjelp med strømgregninga for folk med dårlig råd.

Presidenten: Representanten Geir Jørgensen vil framsette et representantforslag.

Geir Jørgensen (R) [10:13:46]: På vegne av representantene Bjørnar Moxnes, Sofie Marhaug og meg selv vil jeg fremme et forslag om å oppheve vedtaket i EØS-komiteen av 24. september 2021 om innlemmelse av de rettsaktene som inngår i EUs jernbanepakke 4.

Presidenten: Representanten Hege Bae Nyholt vil framsette et representantforslag.

Hege Bae Nyholt (R) [10:14:27]: På vegne av stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Seher Aydar, Audun Lysbakken, Freddy André Øvstegård og meg selv vil jeg gjerne fremme et forslag om profittfrie barnehager.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:14:48]

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2022

Statsråd Jan Tore Sanner [10:15:17]: Hva er egentlig statsbudsjettet? Jo, det er 13,5 kilo med politiske prioriteringer fortalt gjennom store tall og bokstavrike setninger.

Men tallene og setningene kan også brytes ned til enkelthistorier, for statsbudsjettet er først og fremst politikk i praksis, og politikk handler om mennesker. Prioriteringene våre påvirker folks liv, folks hverdag og folks fremtid.

I millenniumsåret 2000 ble det født nesten 60 000 barn i Norge. Ida er ett av dem. Hun ble født i en tid da Norge la en plan for hvordan vi skulle ta i bruk de store oljeinntektene. Mulighetene som lå foran henne, var større enn noen generasjon før har opplevd. Den økonomiske veksten de siste 20 årene har vært enorm. Samtidig har sparekontoen vår vokst til nivåer vi ikke turte å drømme om. Vi har mer enn syv statsbudsjetter i oljefondet.

I dag står Ida på terskelen til voksenlivet. Prioriteringene vi gjør nå, vil ha betydning for hvordan hennes liv blir. I statsbudsjettet for 2022 bygger regjeringen videre på den retningen vi mener vil gi Ida, og alle i Norge, muligheten til å skape et godt liv og et mest mulig bærekraftig samfunn fremover – sosialt, økonomisk og miljømessig.

Det året Ida tok sine første steg – i 2001 – gikk Norge til topps i FNs levekårsrangering. Og siden har vi blitt der. Norge er verdens beste land å bo i. Som land har vi god økonomi, vi lever stadig lenger, og vi har høy utdanning. Vi har tillit til hverandre og til myndighetene, godt samhold og små forskjeller.

Men også i Norge er det noen som faller utenfor. I åtte år har vi jobbet systematisk med å inkludere flere, gi flere muligheten til å delta, bidra og skape det vi skal leve av, det som gjør velferdsordningene våre mulig. Økt deltagelse styrker viktige bærebjelker i samfunnet vårt. Vi har tatt tak i det som virker:

- Å gi alle barn et godt barnehage tilbud virker.
- Å tilby alle elever en god skole virker.
- Å kvalifisere og integrere folk virker.
- Å legge til rette for at flest mulig er i jobb, virker.

En god barndom gir oss viktige verktøy til å håndtere utfordringer og gripe muligheter senere i livet. Med tidlig innsats har vi sørget for at barn med ekstra behov får bedre støtte allerede i barnehagen. Med gratis kjerntid i barnehagen for lavinntektsfamilier og økt barne-trygd har vi løftet økonomien til barnefamiliene betydelig, særlig til dem som har minst. Og nå foreslår vi å øke foreldrefradraget for dem som har mer enn ett barn.

Et barn skal ikke falle utenfor fordi mamma og papas lommebok ikke strekker til. I 2022 vil vi starte en nasjonal utrulling av fritidskortet. At Ida kunne delta på organiserte aktiviteter, har hatt stor betydning for hennes utvikling og tilhørighet. Også skolefritidsordningen var en viktig arena, hvor hun fikk nye venner og kjente på det å være en del av et fellesskap. Regjeringen har de siste årene innført flere tiltak for at flere barn fra lavinntektsfamilier kan gå på SFO.

En god skole er en skole hvor elevene opplever mestring og læring, men også blir stilt krav til, hvor lærerne er kvalifisert, motivert – og mange nok. 49 000 lærere har fått tilbud om videreutdanning siden 2013, og

antall kvalifiserte lærere i skolen er økt med 4 500 årsverk.

Det har gitt effekt. Ida og vennene hennes lærer mer. De er mer på skolen, og flere fullfører videregående skole – åtte av ti. Men vi er ikke fornøyd med det. Vårt mål er at ni av ti skal fullføre innen 2030. Derfor iverksetter vi nå fullføringsreformen for videregående opplæring. Elever skal få mer tid og bedre tilpasning, slik at flere kan fullføre og bestå.

Vi mener også at ungdomsskolen må bli mer praktisk, bedre tilpasset de mulighetene elevene vil møte i fremtiden. Vi starter neste år med å gi dem en ekstra time med naturfag.

Utdanning er den tryggeste veien til yrkeslivet. En jobb skaper trygghet og muligheter for den enkelte og velferd for oss alle. I tiden som kommer, trenger vi flere arbeidsplasser. Flere må jobbe, flere må gå fra deltid til heltid, og flere må stå lenger i jobb.

I budsjettet for neste år foreslår vi et eget jobbfradrag som kan gi unge under 30 år mer enn 5 000 kroner i lavere skatt. Dette er en målrettet skattelette for å motivere slike som Ida til å jobbe, unge i etableringsfasen med lav inntekt. Det må ses i sammenheng med andre grep for å gi bedre og tettere oppfølging av unge. Målet er at veien inn i arbeidslivet skal bli kortere.

Vi foreslår også å redusere trinnskatten for dem med lavest inntekt. Det vil gjøre det mer lønnsomt for mange å jobbe. Med regjeringens forslag til statsbudsjett for neste år vil en vanlig familie betale nesten 16 000 kr mindre i skatt sammenlignet med om skatteinivået fra 2013 ble videreført.

Også for innvandrere må veien til arbeid og samfunnsdeltagelse bli kortere enn den er i dag. Vi skal verken skjevnmale eller svartmale integreringspolitikken. Sysselsettingen er lavere blant innvandrere enn ellers i befolkningen, men mange innvandrere gjør en imponerende sosial reise gjennom utdanningssystemet vårt. Sosial mobilitet gjennom utdanning er sterkere blant unge med innvandrerbakgrunn enn i resten av befolkningen.

Vi har reformert integreringsområdet – med større vekt på utdanning, å lære norsk og å få kompetanse som kan gi en jobb. Det fungerer. Flere innvandrere fullfører nå videregående skole, og flere barn av innvandrere tar høyere utdanning. Utdanning bygger grunnlag for fremtiden – for den enkelte og for oss som samfunn.

Norsk økonomi er ute av krisen. Halvannet år etter at vi måtte stenge samfunnet, har vi tatt hverdagen tilbake. Med samarbeid og handlekraft har vi håndtert det bratteste økonomiske fallet siden andre verdenskrig, og vi lyktes bedre enn de fleste, både når det gjelder helse og økonomi.

Sammen fikk vi kontroll på smitten, og støtteordningene traff godt. Vi klarte å bevare et sterkt næringsliv.

Derfor kommer flere raskere tilbake i jobb. Ledigheten har falt kraftig, mye raskere enn den gjorde etter finanskrisen og bankkrisen. Registrert ledighet er godt under gjennomsnittet for de siste 20 årene, og det er færre helt ledige nå enn da krisen brøt ut.

Snart er 90 pst. av alle voksne fullvaksinert. Så selv om pandemien fortsatt skaper usikkerhet, er usikkerheten klart mindre enn tidligere. Med fortsatt god beredskap i helsetjenesten og felles innsats skal vi sammen legge pandemien bak oss.

Samtidig må vi ikke glemme at krisen rammet skjevt. Vi satte raskt i gang tiltak for å hjelpe dem som fikk den tyngste børa – dem som mistet jobben, dem som har psykiske helseutfordringer, og dem som mistet viktig læring i løpet av ukevis og månedsvis med hjemmeskole.

Pandemien – og alt den førte med seg – har satt dype spor i mange. De vil ha behov for ekstra hjelp også neste år. I budsjettet prioriterer vi derfor tiltak for å bidra til å inkludere flere i arbeidslivet, tette kunnskapshull og hjelpe dem som sliter.

Kriser fører som regel til at folk blir stående varig utenfor arbeidslivet. Det skal ikke skje denne gangen. Da permitteringstallene skjøt i været under pandemien, svarte vi bl.a. med Utdanningsløftet, med flere utdanningsplasser, fleksibilitet og kompetansetiltak på alle utdanningsnivåer.

Mange som har droppet ut av videregående skole, har fått en ny sjanse til å fullføre. Bransjeprogrammene, fagbrev på jobb og forsøk med modulbasert opplæring gir kompetanseheving for voksne og muligheten til å lære hele livet. Vi har tatt syvmilssteg mot målet om at alle skal ha den kompetansen de selv, og bedriftene, trenger fremover. Vi har sørget for 1 600 nye studieplasser ved fagskolene og 4 000 nye studieplasser på universiteter og høyskoler. Deler av Utdanningsløftet blir videreført i 2022.

Selv om de fleste bransjer klarte seg godt gjennom krisen, har den hatt store konsekvenser for dem som lever av at vi reiser, og at vi møtes. Kultur-, frivillighets- og idrettssektoren skaper liv og samhold lokalt og nasjonalt. Når samfunnet nå åpnes, vil regjeringen skape forutsigbarhet og rom for aktivitet ved å opprettholde viktige tilskudd. I tillegg foreslår vi å øke bevilgningene til en rekke museer og kulturbygg og å etablere en tilskuddsordning for mangfolds- og inkluderingstiltak i idrett og fysisk aktivitet.

2008 var et toppår for sysselsettingen i Norge, men vi lyktes ikke godt nok den gang med å løfte sysselsettingen blant dem som bor i Norge. Mye av sysselsettingsveksten i årene før 2008 kom fra økt innvandring.

Økonomisk vekst og utenforskap har fortsatt å leve om hverandre. Få uker etter at vi stengte Norge ned i fjor,

var det over 400 000 arbeidssøkere. Nå, halvannet år senere, forteller mange bedrifter at de sliter med å få tak i arbeidskraft. Vi må unngå at mangel på arbeidskraft blir en flaskehals som demper bedriftenes mulighet til å investere og skape nye arbeidsplasser. Nå har vi en god anledning til å øke deltagelsen i arbeidslivet.

Selv om sysselsettingsandelen blant bosatte i Norge er den høyeste siden 2012, er det fortsatt for mange som ikke er i jobb. Skal vi lykkes bedre nå enn i 2008, må derfor flere få den kompetansen som bedriftene etterspør. Klarer vi det, kan vi i større grad bruke vekstkraften i norsk økonomi til å inkludere flere i arbeidslivet fremfor å hente ny arbeidskraft utenfra.

I vår regjeringsperiode har det blitt lettere å kombinere trygd og arbeid, og det har blitt lettere for ledige og permitterte å bruke tiden på å ta utdanning som gjør dem bedre kvalifisert den dagen de vender tilbake til arbeidslivet. Dette kommer i tillegg til en betydelig satsing på arbeidsmarkedstiltak for å hjelpe flere folk tilbake i jobb. Vi gjennomfører også en storsatsing på kompetansetiltak, slik at flere kan få kvalifikasjonene bedriftene trenger. Den satsingen videreføres i budsjettet for neste år.

Oljealderen har gitt oss inntekter og muligheter andre land ikke har:

- tusenvis av arbeidsplasser
- et av verdens mest avanserte teknologimiljøer – ikke bare på Vestlandet, men i hele landet
- et godt utdanningssystem
- et godt helsevesen
- gode velferdstjenester

Hele landet har fått ta del i rikdommen, men vi visste at rikdommen også ville gi oss utfordringer – at kostnadsnivået ville stige, at inntektene brått kunne svikte. Det er lettere å bruke mer enn å bruke mindre.

Oljeinntektene steg og steg, helt frem til 2014. Da falt oljeprisen, og plutselig sto vi i en ny hverdag, med omstilling, uro og usikkerhet. Familier mistet inntekt. Staten mistet inntekt. Oljeselskapene mistet inntekt. Men akkurat da fikk vi se Norge på sitt beste. I Norge lærer vi i kriser og motgang. Vi er best når vi må tenke nytt.

Oljeprisfallet ble starten på omstillingen vi visste måtte komme. Men å omstille fra olje viste seg lettere enn vi hadde trodd. Ja, vi tapte inntekter, men samtidig la vi grunnlaget for den kursen vi er på nå. Partene i arbeidslivet tok ansvar, næringslivet viste en imponerende evne til å effektivisere på kort tid, og over hele landet poppet det opp kreative miljøer og fremoverlente gründere som skapte nye arbeidsplasser i næringer vi skal leve av i morgen. Nesten en tredjedel av sysselsettingen i petroleumsrettet virksomhet forsvant, men ble raskt erstattet av nye jobber andre steder. Norsk økonomi ble brått mye mindre oljeavhengig enn før.

Det grønne skiftet er ikke noe som skal komme. Det grønne skiftet har startet for lengst, men er på langt nær over. Over tid skal vi omstille oss videre bort fra oljen. Det kan hende at Ida av og til er bekymret, både for klimaet og for hva hennes generasjon skal leve av i fremtiden. Jeg er sikker på at det kommer til å gå helt fint, ikke minst på grunn av det sterke engasjementet hennes generasjon viser for disse spørsmålene. Vi skal løse begge deler.

Både industrien og andre bransjer er godt rustet for omstilling. Den kostnadmessige konkurranseevnen vår er nemlig mye bedre nå enn det den var i 2013, og vi har aldri hatt et bedre utgangspunkt for å forene kompetansen i oljesektoren med nye, grønne næringer.

Under koronakrisen viste Norge seg igjen på sitt beste. Vi møtte krisen med omstilling og innovasjon. Mulighetene som oppsto under krisen, vil gi Ida og hennes generasjon viktige verktøy til å håndtere utfordringene de vil møte. Vi har tatt store, viktige steg i retning av et grønnere og mer digitalisert samfunn, og det blir skapt rekordmange nye bedrifter i landet vårt.

Suksessoppskriften vår handler om at norske bedrifter består av løsningsorienterte kvinner og menn som evner å se nye muligheter når de oppstår. Og det sterke samarbeidet vi har mellom arbeidstagere og arbeidsgivere, skaper en felles forståelse av utfordringene og setter oss i stand til å hjelpe hverandre i samme retning.

Med statsbudsjettet legger vi til rette for at denne positive utviklingen kan fortsette – for det må den. Omstilling handler om å gi folk trygghet til å ta valgene som flytter Norge enda et steg i riktig retning.

Regjeringen har jobbet systematisk for å bedre rammene for norsk næringsliv. Vi har ført en ansvarlig økonomisk politikk som ivaretar konkurranseevnen vår. Vi har forenklet rapporteringen, slik at bedriftene kan bruke energi og ressurser til å skape verdier i stedet for å bruke dyrebar tid på skjemavelde. Siden 2017 har vi gjennomført tiltak som reduserer kostnadene for næringslivet med 11 mrd. kr i året. Selskapsskatten er redusert fra 28 pst. i 2013 til 22 pst. nå, og neste år vil vi fortsette å trappe ned formuesskatten på arbeidende kapital. Det styrker insentivene til å investere og reinvestere i norske bedrifter og arbeidsplasser.

Samtidig vil vi øke formuesskatten på sekundærbo-lig. I 2013 fikk du lavere formuesskatt om du investerte i en ekstra leilighet, enn om du investerte i en norsk bedrift. Nå er det omvendt. Målet er at en større del av sparingen skal gå til næringsvirksomhet.

Vi foreslår også en ny og bedre opsjonsskatteordning for dem som jobber i oppstarts- og vekstselskaper. Dette er en vinn-vinn-løsning. Den skal gjøre det enklere for små bedrifter å rekruttere og beholde nøkkelper-

sonell i konkurranse med større og mer etablerte bedrifter – samtidig som bedriftene får gjennomført planlagte investeringer, slik at de kan vokse og skape arbeidsplasser.

Vi har bygd ut infrastruktur som binder landet sammen, og som er avgjørende for et næringsliv hvor store verdier hver dag skal fraktes ut i markedet, ut i verden. Vi har også tatt grep som gir oss mer vei og bane for hver krone. Både Nye Veier, konkurranseutsetting av jernbanen og ny organisering av Statens vegvesen er eksempler på dette. Med budsjettforslaget for neste år legger vi til rette for et enda bedre togtilbud, utbygging og vedlikehold av vei i hele landet og bedre kollektivtilbud i byområdene.

Vi har også prioritert tiltak som gjør det tryggere og mer attraktivt å satse på nyetableringer og gründerskap. Det gjør vi også i dette budsjettet. Støtteordningene i Innovasjon Norge og Eksportfinansiering Norge blir videreført på et høyt nivå, og vi øker norske bedrifters tilgang på kapitalvirkemidler gjennom InvestEU – for å nevne noe.

Når Ida nå skal kjøpe seg ny bil, kjøper hun elbil. Det gjør hun fordi det lønner seg for henne – og for klimaet. Klimaavgifter og kvoter setter en pris på utslipp og gjør det mer lønnsomt for folk og bedrifter å velge grønt, som å utvikle og investere i klimavennlig teknologi. Og vi ser at det virker. Utslippene har gått ned fem år på rad, og i fjor var de på sitt laveste siden 1993, lenge før Ida ble født.

Og vi skal videre ned. I 2030 skal utslippene være halvparten av hva de var i 1990, og i januar la vi frem en klimaplan hvor vi signaliserte at avgiftene på ikke-kvotepliktige utslipp av klimagasser bør trappes opp til 2 000 2020-kroner per tonn innen 2030. Dette følger vi opp med et forslag om å øke avgiften på ikke-kvotepliktige utslipp med 167 kr. Med en slik økning hvert år fremover når vi nivået vi har skissert i klimaplanen for 2030.

Inntektene fra høyere klimaavgifter bruker vi på å redusere andre avgifter, som trafikkforsikringsavgiften og elavgiften. Vi øker også reisefradraget, særlig for dem som bor i distriktkommuner. De vil i gjennomsnitt få 2 700 kr lavere skatt. I tillegg øker vi kompensasjonsordningen for fiskeriene. Slik ivaretar vi de positive virkningene av økte klimaavgifter, uten at det gjør et stort innhugg i privatøkonomien til folk.

Vi foreslår også betydelige midler til Nysnø, Grønn plattform og Langskip-prosjektet.

Nå som Ida trer inn i voksentilværelsen, går også finanspolitikken inn i en ny fase. Oljefondet vil ikke vokse like raskt som det har gjort hittil. Vi må venne oss til at økningen i handlingsrommet i statsbudsjettene blir mindre. Det kommer til å kreve tøffere prioriteringer fra

oss politikere, smarte prioriteringer, som hindrer at gapet mellom utgiftene og inntektene i statsbudsjettet blir for stort – og som hindrer at den økonomiske risikoen blir for høy.

Handlingsregelen for bruk av oljeinntektene har tjent oss godt. Neste år kommer 1 av 5 kroner på statsbudsjettet fra fondet. Da handlingsregelen kom til, skulle den verne oss mot at et uventet fall i oljeprisen slo direkte inn i velferdsstaten. Det har fungert. Risikoen for Norge har gått ned.

Samtidig har det oppstått nye utfordringer. Fondet har steget kraftig på kort tid og blitt så enormt at selv en liten korleksjon i aksjemarkedet vil bety ganske mye i kroner og øre. Vi har nå syv fete år bak oss i aksjemarkedet. Hva om det etterfølges av syv magre år?

Noe skyldes at de lave rentene har drevet opp prisene på det vi har investert i, men for en stat med et stort fond er lavere renter egentlig ikke særlig gode nyheter. Og det er dristig å satse på at fondet skal fortsette å vokse. Vi må tvert imot ta høyde for at fondet også kan falle. Bare i løpet av de siste ukene har fondet falt med 800 mrd. kr. Verdier større enn et helt statsbudsjett kan forlunne før vi aner ordet av det. Og vi har ingen – ingen – garanti for at pengene noen gang kommer tilbake igjen.

Neste år tar vi oljepengebruken ned. Det er riktig når det er gode tider i norsk økonomi. Uttaket vil igjen være nede på 2,6 pst. av det vi tror fondsstørrelsen er ved inngangen til året. Det er samme nivå som i det opprinnelige budsjettforslaget for 2020, før krisen traff oss. Da har vi en slags usikkerhetsbuffer i oljepengebruken. Selv om fondsverdien skulle falle med opp mot 15 pst., er vi fortsatt nær rettesnoren for uttak.

En slik måte å praktisere handlingsregelen på ligner på hvordan vi på andre områder stiller krav om risikostyring og evne til å tåle tap – boligverdier, f.eks. Når Ida skal kjøpe sin første leilighet, vil hun ikke få låne like mye som boligen er verdt. Hun vil måtte dekke en del av boligkjøpet med egenkapital. Det er fordi banken må ta høyde for at boligprisene kan falle, og at Ida i så fall skal unngå å havne i en situasjon der hun har mer lån på boligen enn den er verdt. Slike krav til risikostyring stiller vi også til bankene og til andre finansforetak.

Staten kan ikke sammenlignes helt med en privat virksomhet, men også staten må ta høyde for risiko. Å ha en usikkerhetsbuffer for nivået på oljepengebruken er én måte å gjøre det på. Vi har egentlig gjort det slik en stund allerede. Med unntak av i korona-årene har regjeringen de fleste årene lagt opp til en oljepengebruk under rettesnoren. Hadde vi fulgt rettesnoren slavisk fra 2013, ville fondet i dag ha vært 400 mrd. kr mindre.

Helt siden fondet og handlingsregelen ble etablert, har det vært bred konsensus om rammene for finanspolitikken. Det vil også være en klok vei videre.

Det ser uansett ut til at innfasingen av nye oljepen-ger i hovedsak ligger bak oss. Når vi i denne sal gjør opp statsbudsjett, må spørsmålet om hvor mye mer vi skal bruke på ulike formål, i økende grad ledsages av spørsmålet om hvor pengene skal hentes fra. Skal vi i årene fremover prioritere mer til ett formål, må vi gjøre mindre på et annet.

Landet vårt er fullt av dyktige og dedikerte lærere, le-ger, politi, jordmødre og andre ansatte i helsetjenesten og kommunesektoren. De går på jobb hver morgen for å levere gode tjenester til innbyggerne. De gir oss trygghet i hverdagen. De sørger for at samfunnet vårt fungerer. De gir oss omsorg og tar vare på oss når vi er på vårt mest sårbare, og de legger ned en formidabel innsats for å gi barna våre den beste starten på livet og et godt grunnlag for det som venter dem i fremtiden.

Velferdssamfunnet fungerer ikke hvis ikke de får gjort jobben sin. Vår jobb er å gi dem gode forutsetninger, spille dem gode. De er på vakt for oss.

Vi har prioritert en sterk satsing på helsetjenestene i vår regjeringstid. Helsekøene har blitt kortere. Flere får raskere hjelp – og bedre hjelp. I dette budsjettet legger vi til rette for å fortsette den gode utviklingen fra tiden før pandemien.

Psykisk helse er fortsatt på toppen av vår priorite-ringsliste. Det er rundt 485 flere psykologer i kommune-ne nå enn i 2013. Også i 2022 vil vi styrke tilbudet av psy-kiske helsetjenester der folk bor.

Med kvalitetsreformen Leve hele livet sørger vi for at eldre får bedre helsetjenester, mer fellesskap og sunn og god mat.

Barnevernsreformen som trer i kraft neste år, gir kommunene økt faglig og økonomisk ansvar for barne-vern. Det skal gi flere barn riktig hjelp til riktig tid og et tjenestetilbud som i større grad er tilpasset lokale behov.

Tilliten til politiet har økt jevnt og trutt siden vi inn-førte politireformen i 2015, og politiets innbyggerunder-søkelse viser at 94 pst. føler seg trygge i Norge. Internett-svindel, identitetstyveri og trafikkhendelser er det folk er mest bekymret for. Politidekningen i Norge er nå på sitt høyeste nivå i moderne tid, og responstiden går ned. I 2022 vil vi øke bevilgningene til politiet ytterligere.

Vi følger også opp langtidsplanen for Forsvaret med et forslag om å bevilge 2,2 mrd. kr til økt beredskap, reaksjonsevne og utholdenhet.

Vi er et lite land i en stor verden. Som en rik nasjon har vi et ansvar for også å stille opp for andre. Pandemi-en har rammet mange av de fattigste landene særlig hardt. Sammen med Sør-Afrika har Norge tatt et leder-ansvar internasjonalt for å få på plass finansering av

koronavaksiner til fattige land. Neste år prioriterer vi bl.a. global helse på bistandsbudsjettet og foreslår 1,8 mrd. kr til vaksinesamarbeid.

Bistandsbudsjettet vi legger opp til, er på 1 pst. av bruttonasjonalinntekt, i tillegg til 750 mill. kr til et nytt klimainvesteringsfond som skal utløse investeringer i fornybar energi i utviklingsland. Til sammen utgjør det 41,9 mrd. kr i 2022.

Norge er ute av krisen. Med statsbudsjettet legger regjeringen til rette for at arrener etter koronapandemi-en blir så små som mulig, og for at det Norge Ida skal etablere seg i, jobbe, kjøpe hus og bil og stifte familie i, byr på minst like store muligheter som det samfunnet hun har levd barne- og ungdomsårene sine i:

- et Norge der dagens og morgendagens bedrifter fin-ner kompetansen og kapitalen de trenger her hjemme, slik at de kan skape arbeidsplasser og ver-dier vi skal leve av fremover
- et Norge hvor det er godt å vokse opp, uansett hvil-ken bakgrunn du har
- et Norge som er trygt å leve i, uansett hvor du bor
- et Norge som fortsetter å trone øverst i levekårsun-dersøkelsene
- et Norge som tar sin del av ansvaret for verdenssam-funnet og for våre medmennesker, enten det gjelder klima, forsvar, helse eller andre utfordringer som vi må løse sammen

Så hva er egentlig statsbudsjettet? Jo, det er 13,5 kilo med beskrivelse av fremtiden vår, av hverdagen – som vi nå setter ekstra stor pris på.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at finansmi-nisterens redegjørelse om regjeringens forslag til stats-budsjett og om nasjonalbudsjettet for 2022 legges ut for behandling i et senere møte. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [10:51:18]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Der-med er dagens kart ferdigbehandlet.

Statsminister Erna Solberg har bedt om ordet for å gi en meddelelse til Stortinget.

Statsminister Erna Solberg [10:51:43]: Stortingsval-get 13. september 2021 har gitt som resultat at det fore-ligger et parlamentarisk grunnlag for en ny regjering. Jeg vil derfor i statsråd i dag kl. 13 legge frem en søknad om avskjed for regjeringen. Jeg vil råde Hans Majestet Kongen til å henvende seg til lederen for Arbeiderparti-et, Jonas Gahr Støre, da han er statsministerkandidat for de to partiene som er beredt til å danne regjering.

Presidenten: Forlanger noen ordet før møtet heves?

– Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 10.52.

